

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este Duminea si Joi's, la fie-care doue septemani cu adausulu Foisioerei. — Preenumeratiunea se face in Sabitu la expeditiura foiei, pre afara la s. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra expeditiura. Pretiulu prenumeratiunii pentru Sabitu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 103.

ANULU XXIV.

Sabitu 30 Decembre 1876. (11 Ian. 1877.)

trajecolinite pãrti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iãra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru prinç. si tiuri stroine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Insetatele se platescu pentru intãi'a òra cu 7 cr. sirulu, pentru a dõu'a òra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Cu nrulu acest'a ince-tãm de a mai tramite fõia nõstra acelor p. t. dd. cari inca nu si-au innoitu abonamentulu.*)

Editur a.

La finea anului.

„Saure Wochen frohe Feste“. Septamãni amare serbatori placute.

Suntemu la finea anului. Avemu inapoia nõstra o bucata de trecutu in care s'au nimicitu multe sperantie si au resaritu multe desamagiri. Este amaritõre acẽsta socotela scurta si cãndu resfoimu inapo in paginile lunilor, dileloru si òreloru sa vedemu nu cum-va ne-a insielatu memori'a, nu cum-va impressiunile cele rele au suprimatu cu greutatea lor p.e cele bune, amaraciunea nõstra e si mai mare, pentruca vedemu ca nu pòte fi vorb'a de insielaciune, etristulu adeveru.

Inainte de tôte asteptã fia-care cetatianu ameliorarea financioloru tie-rei. Promissiunile de vre-o trei ani incõce in press'a magiara, in parlamentu, de pe bancele ministeriali erau mari si multe. Deficitulu dela 1874 care suia la 60 miliõne erã sa fia redusu pãna la 1877 la o suma neinsemnata de cãte-va sute de mii. In loculu acestor'a sarcinele publice s'au indoit si astadi, de-si nu ni se spune apriatu, dara pe usioru calculatu deficitulu suie la multe miliõne. Esecutoriã si facu datoriu cu multa perseverantia si rigõre. Ei cara si vendu cu tob'a si cele din urma trentie ale bietiloru contribuabili. Afurisitele de finantie inse 'si batu jocu de opintirile rigurosiloru oficiali ai casseloru sta'ului si in locu de a micã golulu lu marescu, pentruca acei trecuti prin esecutiune suntu ipso facto absolvati pentru totudun'a dela nõue contribui, mai alesu deca cei trecuti prin acestu purgatoriu au mai trecut si prin inghetulu din primaverã, prin esundãri de ape si prin grandine si focuri. In urm'a tuturoru acestor'a vine vacuulu de unde statulu nu mai pòte asteptã nimic'a. Deficitulu, nu este altfelu cu putintia, a trebuitu sa crẽsca, va trebui sa mai crẽsca. Discursurile ministrului Széll, nu numai lungi, dara si frumõse nu insuffa nici unu respectu cifelor. E natur'a financioloru cá sa nu aiba nici o afectiune cãtra retorica. Alte suntu lucrurile cari au putere farmecãtoare asup'r'a lor.

Incercãrile de a gasi unu remediu financialu in unu pactu nou cu Cislaitanu'ã inca nu suntu terminate. Sa dea Ddieu cá sa fia incoronate de succesu: sa avemu si noi in Ungari'a press'a nõstra de note de banca, sa avemu in pivnitiele din Budapest'a unu tesauru de metalu si cislaitanii sa fia asiã de buni sa ne dea afara darea de consumu, dare pentru productele ce se produc dincolo de Lait'a, dara se consuma la noi. Nemtii inse au dicãl'a: „In Geldsachen hört jede Gemüthlichkeit auf“ si nu voru sa dea nimic'a. A-i constringe sa dea nu-i putem. Tõte alarmele din diuaristic'a magiara, tõe demonstratiunile au remasu pãna acum zadarnice. Nemtii nu voru sa scie nici de impartirea ban-cei, nici de vre-o invoiala in privintia dãrei de consumu. Ministrii dela B-pest'a mergu la Vien'a, cei dela Vien'a vinu la Budapest'a; tienu consilii preste consilii, cu si fãra presidiulu imperatului si regelui: carulu financialu stã

*) Ne rugãm de dd. innoitori ai abonamentulu a adauge si adres'a vechia.

inglodatu si nu se misca. Noroculu cu dotatiunile pentru clerurile „acatolice“. Cu 15,000 economisate dela aceste pòte ca va scapã statulu ung. de incurcaturile financiãli si poporulu de esecutiuni. Ce nu va ajunge de aci, aru fi bine deca agerii patrioti aru pune mãn'a pe „rublele rusesci“, aduse de „emisarii agitatori“ si aru suplini restulu trebuintiloru.

Dara fiindu ca vorbirãm despre dotatiunea clerurilor din care s'a forfecatu cãte 5% spre salvarea statulu din miseria finantie, prin asociatiune de idei sa semnalãm publiculu, ca acẽst'a a fostu a dõu'a lovitura grea din partea regimulu si legislatiunii unguresci in ajutoarele, pre care nemuritoriulu Andreiu le-a castigat clerulu nostru din archidiece-sa si a deschisu asiã dicendu isvorulu si pentru alte cleruri.

Este tristu si acestu faptu, dara este si mai durerosu, ca dupa sciintia si cunoscintia nõstra, afara de vocea deput. Part. Cosm'a in parlamentu, nu s'a mai radicat alt'a spre a dice baremu unu „vai!“ la lovitura ce s'a datu bisericii nõstre. Consistoriulu nostru plenariu, cãrui sinõdele archidiecesane din urma i-au concediutu afaceri mai momentõse erã datoriu a nu tacea la cea dintãiu lovire, cãndu s'a atacatu rescriptulu imp. din 1861 de ministrulu Trefort. Nu trebuiã sa taca acum indata ce a simtitu ca diet'a umbla cu gãndulu sa fõrfece din dotatiunile de totu. Acelesi indatoriri le avẽ si consistoriulu metropolitanu si sinõdele si congressulu nostru bis. cá corpuri ce reprezenta biserica. Au tacutu inse cu tõe. Mãnuti'a de sasi au facutu altfelu. Ei au tramisu numai decãtu o deputatiune la Budapest'a si au datu o representatiune la regimu si la dieta. Va dice cine-va ca acẽst'a nu folosesc nimic'a. Deocamdata asiã este. Folesesc inse pentru ca au aretatu ca suntu õmeni cu sufletu de viẽtia, cari nu primescu ori-ce lovire fãra de a dice baremu unu cuventu.

Uniculu terenu nedisputatu de nimenea pre care amu fi pututu inregistrã pre socotela anului trecutu baremu o jumetate de bucuria, dara durere, si acẽsta jumetate ne-a scapatu din mãna.

Deca regimulu nostru are momente debile in cele ce privescu finantie, are o mare deprindere intru a fi cãtu se pòte de bruscu cu natiunalitãtile nemagiare. Anulu trecutu ni-a dovedit'o mai multu decãtu pãna la evidintia.

Inca inainte de a intrã in anulu espiratu se incercase regimulu a face ilusoria legea natiunalitãtiloru, oprindu intrebuintiãrea limbiloru nemagiare si la forurile de instantia prima. Ei, dara unu guvernulu pòte gresã interpretãndu reu legea sãu chiaru si abuscãndu. Ignorãrea legei din partea unui ministru n'aru fi dara tocm'a lucru asiã mare si natiunalitãtile inca nu aru avẽ dreptu sa se supere din sãma incolo. Vine inse diet'a carea a facutu legea natiunalitãtiloru si aproba respunsulu ce l'a datu ministrulu de justitia la o interpelatiune in materi'a acẽst'a. Ne plecãm inainte legislatiunii, dara suntemu mahnit. Si ce a disu ministrulu? Elu a incuviintiatu procederea tribunaleloru cari respingu limbile nemagiare si a promis ca ignorãrea legei de natiionali-

tãti o va justificã prin unu proiectu, carele 'lu va aduce in dieta si care va tratã despre limbi inaintea foruriloru de instantia prima. Pãna acum inse nu furãm norocosi a vedẽ proiectulu de lege, care scimu dinainte ca are destinatiunea de a lovã in capu pre art. de lege despre „egala indreptãire a natiunalitãtiloru.“

Impartirea teritoriala pe carea amu salutã'o, pentru ca erã fõrte dorita si necesaria, lucru cunoscutu, pare ca s'a facutu cu totu studiulu cá sa sparga natiunalitãtile, sa le amalgameze cu elemente magiare, cu scopu de a se cristalisã o nõua formatiune a elementelor in giurulu elementulu absorbitoriu magiaru.

Ce aru trebui sa se faca in statu si de statu spre prosperarea cetãtãniloru nu se face. De o parte lucra nesciintia (in finantie) de alta ostilitatea (la destrugerea natiunalitãtiloru.) Resultatele inse suntu triste si amare pentru noi, cari vremu sa iubimu patria, cari dorimu sa prospereze si o mãna de õmeni pentru egomulu lor ne respingu — mai multu, natiunalicesce voru sa ne nimicẽsca.

Nu putem sci deca *cestiunea orientala* a avutu sãu are vre-o influentia asup'r'a conducetiloru statulu ung. in cele interne. Cu tõe ca este unu nonsens politicu, mai cu sãma pentru magiari, a acceptã din solutiunea cestiunei orientali vre-unu sucursu, care sa ajute apasarea natiunalitãtiloru nemagiare din Ungari'a: — purtarea lor cea despretiutoare fatia cu acestea si demonstrativele simpatii manifestate fatia cu inimicii crestinatãtii si ai civilizatiunii — cu turcii, ispitescu pre omu sa crẽda ca magiarii combina cele interne cu politic'a esterna si in specialu cu cea orientala. Acẽst'a aru fi tristu si pentru ei si pentru noi, din cauza ca noi cá parte intregitoare a statulu ungurescu, putem fi confundati cu magiarii cari se manifestãza demonstrativu pentru turci, cari mergu in processii la mormentele sãntiloru mahometani, care duce sabie de onõre unui invingatoriu asup'r'a crestiniiloru, — si tratati cu totii dreptu de inimici ai crestinatãtii si ai civilizatiunii.

Asiã dara si politic'a esterna nu trebuia sa intre in servitiulu conducetiloru patriei nõstre spre a lucrã cu dens'a, incãtu le stã la dispositiune, in defavorulu lor si alu nemagiãrilor.

Dupa ce amu insiratu unele neplacute si durerõse din anulu ce espira cu diu'a de mãne, sa nu uitãm, ca intre dile de lucru suntu si serbatori. Pentru poporulu romãnu a fostu o adevãrata serbatõre presentia Majestãtii Sele Imperatulu si Regelui Franciscu Iosifu in Transilvania, in Septembrie a. c. Pentru poporulu romãnu a fostu o mangaiere, vedendu ca monarchulu intielege altfelu legile despre limbi la tribunale, decum le intielege predilectiunea magiarismulu, dicendu judecatoriloru din Sabitu espresu: sa invetie romãnesce, unde majoritatea locuitoriloru e romãnescã. Pentru poporulu romãnu a fostu o mangaiere, cãndu a auditu din gur'a monarchulu ca-i scie apretiuã virtutea sea militara, pentruca Majestatea Sea a numeratu pre romãni intre soldatii sei cei mai bravi si cari nu se ostenescu nici o data. S'aru parẽ putienu, inse este fõrte multu cãci e dela unu monarchu,

care in monarchia nõstra de-si din dõue staturu, Elu este autoritatea cea mai inalta si cãndu vorbesce autoritatea cea mai inalta, aceea ce dice, are sa insemneze ce-va.

Mai este si o alta impregiurare care noue in specialu, ne incaldiesce inimile. Suntemu convinsi si avemu chiaru si dovedi la mãna, dela tineri si betrani, ca ceea ce incaldiesce inimile nõstre incaldiesce inca pre ale multor'a. Impregiurarea acẽst'a este faptulu nedisputabilu, ca printre tõe dificultãtile cãte i s'au pusu „Telegrafulu Romanu“, durere si din partea unor'a pre cari ii au spriginitu, **implinesce cu numerulu acest'a alu 24-lea anu si preste dõue dile intra in alu 25-lea anu alu vietii sele.** Mõrtea ce i s'a prorocitu de atãtea ori l'a intineritu si ia invertosiatu puterile incãtu cu mãndria pòte sa caute inapo asup'r'a conlucrãrei sele de unu patrariu de seculu, la desgroparea unei biserici si la desvoltarea intelectualã si materialã a unui poporu si iãrasi cu mãndria si cu incredere pòte sa caute in viitoriu cãndu toc m'a in anulu acest'a s'au grupatu si se voru mai grupã puteri nõue in giurui, cari 'lu voru radicã in valõrea lui interna si mai multu decãtu in trecutu.

Sa nu desperãm daru de amenintãrile cele diverse. Suntu rari serbatori nõstre. Sa fimu inse laboriosi; cãci serbatori potu fi si mai dese si mai multiamitõre!

Scirile despre conferintia din Constantinopole dice „Fr. Blatt“, se succedu rapede si se contradicu meru. Situatiunea e critica si pacifica, dupa cum suntu si dorintiele celor interesati si impressiunile momentulu. Eri ni se dicea, ca cerbicia Portiei otomane face ilusoria ori ce incercare a reprezentantiloru diplomatici de a restabili ordinea si pacea, ca resbelulu e la usia si armatele rusesci incepu a se miscã, astadi se comunica o scire contrara, ca „o solutiune pacifica e inca de speratu“.

De cãte ori aruncãm privirile spre Bosforu situatiunea ni se presenta cu o noua fisiognomia. Decisiunile Portei suntu neprecalculabile si ea aci arata o persistintia neinfanta aci incepe a siuva. Cum se vede Turci'a se pricepe bine in a tamendã lucrurile, ea astadi face concessiuni si mane le revõca, cu unu cuventu ea pòrta diplomati'a europãna de nasu.

Se pare ca turcii din Constantinopole ratacescu prin negur'a ilusiuniloru periculõse. Cá dovada amintimu numai conflictulu cu Romani'a provocatu fara nice o cauza cá din seninu. Intr'adeveru numai deliriu de marire putea se degradeze in „cart'a lui Mithad“ pe romani la rangulu de „otomani“, er pe principatele dunarene la starea de „provincia privilegiata“ si pe principele lor la rangulu unui „siefu“ atarnatoru de gratia suveranulu. Pe timpurile candu pasi turcesci dominau in Ungari'a, pòte ca sultanii in omnipotentia loru pamentesca erau indreptatiti a se folosi de unu asemenea limbãgiu fatia cu voivodii principatoru dunarene. Asemenea putea face ei si pe tempulu fanariotiloru, dara timpurile s'au schimbatu si cu densele si puterea sultaniloru si a „hospodariloru“. Vechii hospodari s'au facutu „principi“ positiunea si influentia loru, precum si raportele si relatiunile teritoriale loru s'au regulatu si garantatu

prin tractate europene sanctionate in modu serbatorescu. Legatur'a ce léga si astadi pe principele Romaniei de Serailulu suveranului din Constantinopole e atátu de slaba cátu cercurile turcesci nu au nici o cauza a se dimite in esperimentári cutezate, principatele unite de la Dunare nu suntu „provincie“ a imperiulu turcescu, ba nici provincie „privilegiata“ si intielegemu ca suditiu principelui Carolu cari n'au pofta de numele „otomani“ se falescu cu bunulu loru dreptu si facu protestu contr'a arrogantiilor turcesci.

Dealtmintrea incidentutulu turcorománu nu e de nici o insemnătate pentru situatiunea din orientu, elu numai ne amintesece faptulu ca in Constantinopole se facu pretensiuni ce nu suntu basate nici pe dreptu nici pe rapórtele de putere. Nu aru fi mai prudentu pentru barbatii de statu ai Turciei a se lasá de sinamagiri si a scapá ce mai e de scapatu. In Bulgari'a, Bosni'a si Hertiegovin'a *trebuie* cá reformele nu numai sa se promita ci sa se si introduca. Pentru *aceste* teritorie Europ'a unita nu are lipsa de binecuvantarile problematice ale „cartei lui Mithad pasia“, restulu Turciei e inca destulu de mare ca sa dea zelulu parlamentaratu de inflacuratu in Constantinopole destulu de lucru. Bulgarii, bosniicii si hertiegovenii suntu astadi de totu straini de o constitutiune liberala, ei ceru astadi scutintia vietiei si averei loru, exercitiulu garantatu alu cultulu religiosu si castigulu, voru sa fie radicati pe trépt'a umanitatiei. Europ'a cere prin reprezentantii sei in conferintia aceea ce Pórt'a póte acordá. *Garantiile* nu invólva nici o degradare. Celu ce-si calca cuventulu si promisiunile de nenumerate ori *trebuie* sa sufere consecuentiele neincrederii. Pórt'a si va face siesi unu mare servitiu facandu concessiuni, persistandu ea in sa cerbicia sea, diplomatii voru intrerupe negociarile si déca Turci'a vedindu-se izolata nu va da aceea ce refusa acum inainte de a se deschide templulu lui Ianu, ea va trebui sa aduca mai multe jertfe decâtu in momentulu presentu candu are de a pactá nu cu unu contraru ci cu intréga Europ'a.

Sa ne clarificámu.

(II) Pres'a nóstra in genere combate stárele actuale din patria, si cu dreptu cuventu. Ea oglindéza in modulu celu mai credinciosu parerea si convingerea generale. Pentru ca nu e románu, care se fia, care se póta fi multiamitu cu giurstarile in care traimu, si in cari se afla patri'a nóstra. Ba chiaru si intre nerománi putieni, fórte putieni voru fi, cari sa fericesca giurstarile actuale. Dar' si acei'a putieni cáti aru poté fi, o facu acést'a séu numai din nepricepere séu apoi din interese curatu personali si egoistice. Pentru ca actual'a fatia e in fapta fórte nefavorabila, si de aceea nu poté fi de nici unu folosu cá se ni-o inchi-puimu altfelu de cum este.

In ce privesece inse pre diferitii locuitori din patria, in asta privintia exista negresitu deschilinirea ca giurstarile acestea pentru unii suntu mai multu, pentru altii mai putienu nefavorabili. Privita inse intrebarea acést'a numai din respectulu conditiunilor de esistinta ale patriei comune, relele si defavorurile ce bántuie patri'a nóstra suntu asemenea si comune tuturoru patriotiloru.

Despre relele si neajunsele generali, ce rodu la rajacin'a esistintiei patriei nóstre, s'a disu si s'a scrisu destulu, fára cá cu tóte acestea se putemu constatá o întórcere spre mai bine. Ca dupa cum se croiescu lucrurile din di in di, nici ca putemu asceptá, cá stapánii situatiunei interne si purtatorii destineloru nefericitei nóstre patrii, se-si recunósca curendu erorile si predomnindusi patimile cu adev-

ratu zelu patrioticu se incépa nóu'a opera de regenerare.

Pána ce vomu revení de nou la combaterea acestoru rele si neajunse generali, ce nici odata nu potu fi combutate de ajunsu, ne vomu ocupá de asta-data cu pusetiunea nóstra a románilor in statu, cercáundu a o chiarificá. Pentru cá de o parte se fimu si noi cu noi in chiaru si se ajungemu a professá totu aceleasi convictiuni in asta privintia; de alta parte se scapámu imputarile si invinuirile neintemeiate ce ni se facu in tóte dilele de compatriotii nostri apartienatori la ras'a domnitóre.

In ceea-ce privesece mai întâiu constitutiunea Ungariei cá atare, nu póte fi románu, carele se nu o respekteze si se nu fia in stare a jertfi totulu pentru ea. Pentru ca constitutiunea cá atare si in asiediamintele ei fundamentali, e cátu se póte de buna si liberala, astfelu incátu mai buna cá ea se nu-ti poftesci pe lume.

Cine pe lumea ast'a? póte dori nice institutiuni mai liberali mai potrivite spiritulu temp'ului de adi; decum suntu acelea d. e. ca legislatiunea diace in parte in dreptulu poporulu, ca guvernarea insasi se eferuie prin organe respundietóre reprezentantiei poporulu, ca puterea statulu nu e in dreptu a pretinde dári, imposite si alte prestatiuni, déca nu suntu incuviintiate de insasi reprezentanti'a poporulu, avendu organele administrátore a-si dá séma aceleiasi reprezentantie despre totu crucerulu destinatu spre acoperirea lipseloru statulu etc. etc.

Totu institutiuni acestea, care bine practisate n'aru lipsi de a aduce fericire atátu pentru tíera cátu si pentru locuitorii ei. Si cu tóte acestea e unu adevuru tristu, inse necontestáveru, ca maioritaea prevalenta a locuitoriloru din patria, doresce astadi, in er'a atátu de dorita a constitutionalismulu, starea in care s'a aflu in absolutismu.

Ei bine, de unde vine acést'a? Negresitu numai de acolo, ca institutiunile constitutiunei nu se practica asiá cum aru trebui sa se practiseze. Si de aceea trist'a ast'a aparintia nu vine a se adscrie dóra vre unei anti-patie indreptata in contr'a constitutionalismulu; ci numai si numai ca stárele de sub absolutismu erau mai de suferitu si pentru maioritaea poporatiunei si mai favorabile! —

Ce folosu are si póte avé maioritaea poporatiunei din patria, de constitutiune? Cându prin maiestrituri si uneltiri se vede despoiatu de tóte favorurile ei, si osándita de a suportá numai greutáti mai ne mai-suferibili, pre care stapánii dilei intr'un'a le sporescu, si adesea nu in interesulu bine intielesu alu patriei. —

Favorurile ce le ofera constitutiunea nóstra in trasurile sele principali, tuturoru cetatieniloru din patria intru acee'asi mesura, au devenitu proprietate esclusiva a unei rase sirete, carea sciundu a identificá interesele statulu cu ale sele particulari si le-a insusitu tóte siesi; monopolisându-le acum nu numai eschisivu in folosulu seu, dar' totu-odata si spre daun'a celor-lalti locuitori ai acele'asi patrie mame! —

Astfelu se practica adi principiile cele nobile si sublime, ce condusera legislatiunea dela 1848, cu tendintia de a provocá renascerea acestei atátu cercate patrii, prin basarea viitorulu ei pre multiamirea si indreptatirea egale a tuturoru fiiloru sei!

Au dóra atari principii salutari si humanitari produse de ins'asi firea lucruriloru, la noi au pretiu numai in casuri de periculi? Séu apoi se esprimara numai cu intentiune de seducere?

Destulu ca adi le vedemu cu totulu ignorate principiile acestea, si starea factica ne dovedesece ca

domnii magiari in casuri de periculi sciu pré bine ca ce e de lipsa spre salvarea patriei; au inse memoria scurta si indata ce vedu pericurile trecute, intorc mantéu'a reíntorcându-se de nou la interpretarea loru de predilectiune, la magiari sare —

Cu tóte acestea constitutiunea e si remáne buna, de si nu se aplica astfelu cá sa putemu trage si noi folóse dintr'ens'a, si e o proprietate a nóstra cá si a celor-lalti conlocuitori din patria. Si déca adu nu se practiséza si in folosulu nostru, va veni negresitu unu tempu cându vomu poté trage si noi folósele cuviinciose dintr'ens'a. —

Deci nu se cuvine cá sa cártimu in contr'a constitutiunei si a sistemulu de statu actuale; ci numai in contr'a relei aplicári a singuraticiloru destinatiuni in pracsu. In contr'a acestoru normative speciali, ce de-si nu ne denéga — cá pána la 1848 in principiu facultatea de a poté influintiá si noi asupr'a destineloru statulu si ale nóstre: ni-o marginescu facultatea acést'a astfelu incátu apare mai ilusoria.

Destinatiunile si normativele acestea pentru noi ingreunatóre, se potu schimbá, si cu tempu negresitu ca au sa se si schimbe. —

Románu e indatinatu a sperá si a asceptá tóte schimbárele spre mai bine, dela gratia Majestátiei Sele a „pré inaltiatulu nostru Imperatu.“ Ast'a 'si afla inse explicarea sea in trecutulu lui si in pusetiunea lui de pána acum'a in statu. Si nu insemnéza nici-decum ignorarea constitutiunei séu inclinare cátra absolutismu.

Iobagiu pána la 1848, románu dupa legile de atunci n'avú nici baremu dreptulu de petitionare. Si astfelu e pré naturalu ca elu nu potu sa cerce usiurarea sórtei sale pre calea legislatiunei. Ba e sciutu ca si putienele favoruri ce le mai succese romániloru de ale cáscigá din cându in cându, pána la 1848, au sa le multiaméscu gratiei imperatiloru de pe atunci, iér' nu legislatiunei. Ce mirare deci, déca románii si adi in er'a constitutionalismulu speréza la gratia imparatésca? Si mai cu séma atunci, cându, desí de iure indreptatiti, in fapta li e cu neputintia a-si valorá pre calea legislatiunei dreptele loru pretensiuni. —

Románii nu dorescu delaturarea constitutiunei séu a sistemulu de statu, nici preponderantia séu suprematia in statu; ci numai o sórte si pusetiune démna de unu poporu conciu de sine, — incuviintierea si garantarea conditiuniloru ce se receru cá sa póta esistá si prosperá cá románi. —

Dreptulu inse de a face pretensiunea acést'a — ori unde de unde potu sperá indeplinirea ei — nu li 'lu poté disputá nime; pentru ca disputarea dreptulu acestu'a aru insemná totu-odata disputarea dreptulu de esistinta, care dreptu trebuie sa fie sántu si mai pre susu de tóte inaintea ori cáru'a regimu si patriotu!

Corespondintia.

Domnule Redactoru! Vi se va pareá pré tardia acésta corespondintia asupr'a unui obiectu pertractatu in universitatea fondulu regiu mai bine de 2 luni. Inse obiectulu e pré momentosu si nu e cu deseversire terminatu si decisu. Putemu vorbí dar' despre elu.

Intárdierea corespondintiei se justificu ca aceea circumstantia, ca mai de 2 luni se asceptá in publiculu nostru, cá óre care dintre acei 9 domni deputati románi dela universitatea fondulu regiu sa-si radice voce, si sa ne lumineze despre „votulu separatu“ publicatu in nr. 91 din 14/26 Novembre 1876 alu „Telegr. Rom.“, si sa ne spuna, ca suntu apelicati toti d-nii deputati a luá responsabilitatea sea pentru acelu fetu —

ne fetu, modelu de enigma neresol-vabile.

Amu asteptatu din motivu, ca se vorbesce, ca d-nii deputati nu aru fi avutu tempu, cá se prepare votulu cu concursulu tuturoru, ei aru fi datu „Cart'a blanca“ unuia dintre colegii d-loru sibieni, cá sa desvólte aci aperearea drepturiloru vatemate ale unci multime de románi.

Ne invinduse nimicu din acea parte se pare, ca ei consintu cu operatulu.

Publiculu románu din fundulu regiu, a fostu si este in dreptu, a asceptá dela deputatii sei o demna, seriósá si energica defensiune a drepturiloru nóstre, in contr'a apasarei seculari din partea sasiloru, in contr'a cáror'a cu tóta virtutea amu luptatu si noi si mosii si stramosii nostri. Obiectulu ni este dar' pré momentosu, cá sa putemu trece cu vederea, aceea ce se lucra de noi si pentru noi, cáci taie adencu in vietia nóstra.

Ne dóre insa, ca cu totulu contrariu asceptáriloru nóstre si esentiei cauzei nóstre, se infatiséza votulu separatu, cum se publicá elu in „Tel. Rom.“ nr. 91, in care nu affámu nici studiu seriosu, nici cunoscintia de cauza, nici pricepere de situatiunea ei, nici logica si intielesu.

Nu putemu crede, ca cu unu astfelu de operatu, sa se definde drepturile romániloru din fundulu regiu. Deci putiena sperantia avemu dela efectulu lui; mai putiena decâtu dela cunoscintia de cauza a locuriloru nalte.

Fie-ne dar' permis, a reflectá ce-va la unele puncte ale lui.

„Autorulu votulu“ 'si pune de basa dóue premise, scóse din art. elect. XII: 1876, adeca scopulu de cultura si principiulu de proprietate alu averii fundulu regiu, apoi dice, ca elaboratulu maioritátii sasesci nu coresponde acestoru dóue momente, si anume scopulu culturalu pentru aceea nu, pentruca in privintia teritoriale se dismembréza comunele a. n. scaunelor Selisce, Talmaciu si Branu dela teritoriulu fundulu regiu; iera dreptátii pentru aceea nu, pentru ca prin §§ 2 al. 3, § 3 si § 10 al. 3 din conclusulu maioritátii, se eschide cea mai mare parte a proprietariloru nedisputati cu totulu dela proprietatea loru, luându-li-se dreptulu de alegere, ce l'au avutu pána acum, pána cându in cetáti se dá dreptu fie-cáru alegatoriu a alege doi deputati.

Lasa ca votulu separatu nu ne aréta nici propunerile, ce le-aru fi facutu deputatii nostri, ba nici aceea nu ne spune positivu, cum, in ce forma sa se modifice elaboratulu maioritátii sesesci. Dar' sa ne oprimu pucintelu la argumentele de susu.

Adeca sasii aru fi vatamatu scopulu culturalu alu fonduriloru, pentru aceea, pentruca teritorialmente aru fi eschisu pre amintitele tienuturi románe dela teritoriulu fundulu regiu. Cine poté pricepe acésta logica? Cine se poté intiepté de aci? Ce omu cu minte aru poté afirmá: ca s'aru vatamá scopulu religiunei, déca Bosni'a s'aru dismembrá dela Turci'a?

Dar' inca si afirmat'a vatemare a scopulu culturalu cá atare din partea sasiloru, contine unu neadeveru, cáci precum demanda legea, asiá si sasii sustienu acele scopu culturalu alu averei, si acea bucatica mica, ce o au datu romániloru, totu spre scopulu culturalu o au datu (gimnasiulu din Brasiovu).

Apoi sa bagámu séma, sa nu ne arátámu tocmai atari slabiciuni in argumentele nóstre cátra adversari. Alta dar' erá aci sa se dica, erá a se combate acea ne-dreptate, ce o facu sasii, cându eschidu dela teritoriulu fundulu regiu pe comunele Talmaciu — Saliste — Branului, si inca si pre alte din scaunulu Sebesiului, Orastiei si alu Sibiuului, de cari autorulu votulu nici nu si-au adusu aminte. Acésta eschidere a

70—80 mii de români dela teritoriul fondului regiu si dela participarea la averea lui eră sa fie punctul principalu de gravamenu; si această flagranta nedreptate eră a se combate si infrânge prin argumente si dovedi tari si juridice, nu inse cu vatamarea scopului culturalu.

Ce argumente aduce votulu separatu in contr'a acestei mari neindreptatiri? Eaca ce: „ca acestea comune, cari stau tôte lângă, si in jurulu celoru două cetăți principale Sibiu si Brasiovu, nu se potu ampută dela ele, că si unu corpu de organele sele, cei sustionu vieti'a, referintiele intre ele suntu strinsu legate un'a de alt'a; căci (ecce argumentum!) din productele satenului se inavutiesce cetatianulu si inaintéza ambii.“

Nu aru luă nimenea in risu, când unu taietoriude sare dela Vizocna in asemenea modu aru argumentat ca orasiulu seu (care a fostu totu-deună pamentu comitatensu), s'aru tienie de teritoriulu fundului regiu fiindu 1 ora aprópe de Sabiu si legatu cu lini'a ferata; séu cându unu bostinariu dela Porcesci asemenea aru argumentat, apartienerea scaunului Talmaciu de fundulu regiu.

Dar' cându juristulu si legi-tulu reprezentante se perde in astfelu de frase spre a dovedi unu dreptu istoricu unu dreptu de proprietate a 50—60 de mii de români, — ce se mai dicemu atunci?

Pentru Ddieu! Numai atât'a argumentu au potutu scóte 9 deputati din multimea de documente, de legi, decrete regii, acte de statu, decisiuni politice si sentintie judiciari si alte nenumerate dovedi, esite necurmatu in decursulu unei lupte acelu 50—60 mii locuitori de mai multi secolu până astadi si de atâtea ori date publicătiei si pertractate in jurnale, si cari dovedescu lamuritu dreptulu lor si au potutu convinge si pe dieta si pe regimulu Ungariei, in celu mai recentu tempu?!

Dar' ore ce va dice acésta multime de români neindreptatiti, cari pe lângă alte, si in procese grele, si-au castigatu sentintie judiciari favoritóre, cându audu, ca — dupa fra-sele de susu din votulu separatu — deputatii lor in fine ii mai aviséza inca odata pe ei dimpreuna cu sasii ier' la tribunale, cari singure aru fi competente in acésta cauza?!

Destulu de asta data despre unu asiá tristu lucru.

Sa revenim la cela-laltu momentu principalu alu „Votulu separatu“.

Ací se invinuescu sasii, pentrucă prin §§-ii 2, 3, si 10 ai operatului resp. conclusului lor le iá cu totu dreptulu de alegere si a celoru români tolerati de ei in fundulu regiu, si in specia, ca prin § 3. se stator-esce modulu de alegere, conformu legii electorali dietali, facendu-se aci sasiloru mari imputári; de ce nu au cugetatu la controversese intre legea electorala dietala si principiulu averei private, la asemenarea unei societăti actionara etc.

Dar' dloru deputati, pentrucă ce le faceti sirmaniloru sasi o astfelu de nedreptate nemeritata? Ce cereti dela ei o munca zadarnica, cá a lui Tantalus, unde ei totusi au muncitu, dar' d-v. a-ti odichnitu?

Nu sciti, ca regimulu si diet'a tiei prin legi dejá sanctionate au statoritu modalitatea aceea de alegere prin legea electorala si totu asiá prin art. XII ex 1876 § 8 lit. d. si ca la aducerea acestoru legi sasii cá lei s'au luptatu in diet'a tiei, acolo — unde este locul pentru unu astfelu de obiectu; ier' d-v. — unii pe atunci deputati dietali, a-ti statu pe acasa si ve a-ti cautatu de treburi.

Acum cereti dela ei se modifice acele legi sanctionate, si unde? in sala universitătii cărei'a i s'au retrasu

tóta cumpetinti'a, de a discutá legi politice!

Bietulu M.... au facutu § 3 la mandatulu lui P....! si dv. 'lu páriti pentru ast'a la P....! sirmanulu Misiu!

Este adeveratu, ca maiortatea sasésca prin modalitatea compunerei *comisiuniloru* electorali in § 2 au statoritu unu modu nedreptu si prin care se potu face abusuri la alegeri, si votulu separatu are cuventu a combate acésta modalitate. Dar' nu este logicu si juridicu nici corectu a dice, ca prin acésta s'au despoiatu o multime de proprietari de dreptulu de alegere, ier' de alta parte prin § 10 al. 3 se dá fia cărui alegatoriu din cetăti dreptulu de a alege doi deputati.

Căci-comisiunile nu alegu; ele potu abusa la operatiunile lor, in sa de aci nu se póte afirmá anticipandu, ca prin acelu § s'au luatu dreptulu de alegere cui-va. Apoi § 10 al. 3 alu operatului comisiunei stator-esce conformu § 8 lit. d) al art. diet. XII ex 1876, care dá cetătii Sibiu si Brasiovu cátu 2 deputati: „cumca in acelea cetăti, cari tramitu la universitate cáte 2 deputati, are fia care alegatoriu a dá siedul'a sea pentru două neme“.

Deci déca D-nii deputati romani nu au combatutu nicairi acea norma, ca Sibiu si Brasiovu sa dea cite 2 deputati, apoi cá din seninu vine acelu pasagiu alu votulu separatu, care se plange asupr'a § 10 al. 3 alu operatului sasescu, care este cea mai naturala urmare a § 8. art. XII. la care se face in votu atata provocare. Se póte o mai mare confusie? Se mai amintim inca de unu curiosum din votulu separatu: caci cu acésta apoi se eshauriéza conceptulu lui: unde se amintesce de „propunerea adusa pe basa § 9 al. 3 art. XII din 1876“ si se dice, ca ea se justifica prin votulu separatu, iar conclusulu maioritătii sasesci aru fi intre altele si *nepoliticu* (nu te teme!) apoi se provóca la *inpartirea teritoriala a tierii*“ si se adauga: ca fatia de asta impartire chiemarea Universitatii au fostu numai a statori forma si modalitatea da alegere pe bas'a conditiuniloru de pâna acum. (O ce bucurosi aru fi facutu sasii asta, dáca iar lasa legea!)

Greu lucru este, a pricepe aceste concepte a „votulu separatu“. Ce propunere are se fie cea amintita acolo, nu putemu sciti, ca nu ni-o spune.

Suntemu in sa cita a intrebă: Ce are a face aici impartirea teritoriala a tierii? In ce nexu se aduce ea cu cestiunea reprezentantie preste averea fundului regiu? Noi scimu, ca art. XII. ex 1876 in § 8 si 9 stator-esce pentru scopulu Universitatii o alta impartire, proprie numai fundului regiu.

Dóra nu vreti, ca inpartirea tierii in comitate se valoreze si pentru cestiunea de avere a fondului regiu, si se faceti si pe fostii comitatensi — catechochen — de proprietari ai acestei averi, si asiá se faceti tocmai asiá nedreptate cá si sasii?

Cine e capabilu se pricepa acelu frumosu votu separatu batá si capulu. Convingerile romaniloru din fundulu regiu nu le contine, si noi i dicemu: fiei tierina usóra!

Din fundulu fondului regiu.

Cernauti in 30 Decembre 1876.

Dle Redactoru! Déca sórtea vitriga ni-a rapitu nóue cestoru isolati tóta possibilitatea de a ne puté impartasi unii altor'a durerile si necesurile cari ne apasa, neavendu in tíera celu putiemu unu diariu românescu, si nepermitiendu-ni impregiurările de a depune plângerile nóstre in foi straine (neromâne), vinu a apelá la simtiulu domniei-vóstre, la simpatia domniei-vóstre dle Redactoru, ce o aveti fatia cu cei debili, rugându-ve

se binevoiti a primí in colónele stimatulu domniei-vóstre diariu unele ce se petrecu pe aici pe la noi.

Foculariulu sciintieloru precum sciti prea bine — este aici universitatea Francisco-Iosefina. La acésta universitate se adapa de sciintiele germanisatóre (?) pre lângă o multime de judei si unu numeru considerabilu de juni români. Acesti'a de rândú nefiindu fii de a lui Croesus, de voie nevoie se inscriu la facultatea teologica, căci astfelu potu deveni partasi bunuriloru cari le-au sacrificatu betrâni nostri pentru stranepoti, formându astfelu fondulu religionarulu din carele se sustiene unu seminaru pentru junii cari se dedica altariului. Acesti juni clerici (seminaristi se numescu ei pe la noi) consciuti fiindu de inalt'a misiune ce o au, convinsi ca nici odata preotulu nu póte se-si cástige respectu si stima, déca elu prelângă cultura duhovnicésca nu va tienie pasiu si cu cultur'a moderna (idei la cari nu consentiescu usioru unii betrâni); acesti auditori de teologie dicu, cunoscându ca pre lângă cultur'a literara — fia ea bisericésca séu si de ori ce alta natura este neaperatu de nevoie si o cultura generala, cá celu ce a absolvatu unu studiu specialu sa se simtie macaru in cátu-va demnu de epitétulu „cultu“, de multu si-a fostu formatu unu cabinetu de lectura, in care — spriginitu fiindu de diaristic'a româna — a avutu si unu numeru considerabilu de foi. Venindu apoi la putere nisce domni cari erau contrari prosperării románismulu in Bucovina si temendu-se pe de o parte cá nu cum-va junii români se-i intréca in treburile lor pre colegii neromâni dela acestu institutu, pe de alta parte in sa ingrijati fiindu cá nu cum-va preste cátu-va tempu oulu se fia mai cu minte decátu gáin'a, i-au pus capetu acestuiu cabinetu de lectura confiscându-le tóte foile. S'a inceputu reulu si conducatorii de atunci inainte fiindu parte mare totu rasi, 'si detera tóta silinti'a de a stérpi in junii candidati de preotie totu simtiulu ce-lu mai aducea de prin gimnasii. Statorindu-se apoi in anulu jubileulu universitatea Fr. Ios. in Cernauti junii români academici vedindu din catrau bate ventulu de nou 'si detera mân'a la o legatura fratiésca. Favorisati fiindu de sórte, „Arborós'a“ societatea loru facú sporiu neacceptati. Acésta 'i puse pe sântiele sele dnii prepositi ai seminarului (căci teologii forméza maioritatea in soc. „Arborós'a“), mai cu séma in sa pre dnulu rectoru F...., pe focu. Acum la inceputu cându eră sa se formeze acea societate, acestu domnu se puse pe brânci de a nimici planulu juniloru români.

Neavendu inse incordările-i rezultatulu doritu, elu si-a rezervatu serviciile pentru o ocaziune mai convenienta. Acésta ocaziune o si gasi dnú sea la inceputulu anulu scolaru currentu, cându 'si manifestá bucuria la o discordia tempurala ce se escase intre membrii societătii. Caus'a acelei neintielegeri in sa viindu din afara, membrii societătii au cunoscutu pericolulu si s'au si intielesu la momentu. Domnulu susu numitu vedindu ca si acum'a i-a cadiutu friptur'a din dinti, 'si reversá urgi'a asupr'a fiintieloru ce-i se pareau a-i stá in cale. Astfelu dilele trecute elimina din seminaru pre secretariulu activu alu Arborósei care de altcum nu a avutu in vieti'a sea nici macaru inculparea cea mai mica, si care si afara de acésta a fostu pentru alumní modelu in purtare.

Apoi cu alte midilóce a lucratu într'acolo, încátu si altu june — vice-presiedintele Arborósei — dilele trecute i cadiú cá victima. Acésta adeca ne mai putendu resistá nedreptátiloru ce trebuia sa le sufere din partea dlui F. a fostu nevoitu a parasí institutululu.

Astfelu fiindu trebile pre la noi ve rogámu inca odata stimatulu dle re-

dactoru, primiti aceste in diariulu domniei Vóstre, cá si cei de dincolo sa véda cum se lucra cu fratii loru de aici.

Romani'a.

Galati, 22 Decembre 1876.

Scirea ce ne semnaléza astadi telegrafulu ca s'a trimisu din Constantinopole „Gazetei de Coloni'a“ este pre cátu de seriósa, pre atátu de semnificativa. Depesi'a din 2 Ianuarie nu spune nimicu mai putiemu decátu ca Turci'a n'a invetiatu nimicu si nici a uitatu ce-va din vechiele sele deprinderi. Aroganta si astuta, ea cauta a paralísá actiunea binefacatóre a Europei sub masc'a unei constitutiuni bizare ce si-a inprovisatu ad-hoc. — Intielepchiunea puteriloru, Turci'a cauta astadi a o traduce in slabiciune, si pâna acum pare a avé totu aerulu ca nu va primí nimicu din ce voru statuá plenipotentiaru in conferintia, de ore-ce ea fiindu statu constitutionalu, nu póte luá alte mesuri decátu acele ce le va legiferá adunarea si senatulu seu. — Léta dar' unu tempu si o munca perduta cu totulu in zadaru. Lucrurile revinu totu in starea lor incepatóre, si, dupa ce Europ'a a facutu tóte oscilatiunile, va fini póte prin a intielege ca nu platea ostenéla atátoru gratiositáti pentru unu statu ce inderetnicu se refusa dela ori-ce servicie ce se ceru causei civilizatiunei.

Ce e mai straniu inse si mai gravu pentru noi cá români e atitudinea dusimánosa cu care Turci'a voiesce a remânea statornica cátra români. In schimbulu unei conduite corecte si leale ce amu pastratu cu fidelitate cátra inalt'a Pórta chiaru in tempii cei mai grei, Turci'a ne respunde — dupa cátu suntemu informati — prin a refusá categoricu ori-ce propuneri facute de trimisulu nostru la Constantinopole, neincetându a ne dá calificarea de raia in tóte intretinerile diplomatice, ier' spre culmea umilirii, ne inscrie in constitutiunea sea cá provincia privilegiata a imperiului si da ordinu a se face observare biroulu telegrafo-postalulu otomanu dela Iticani pentru neregularitáti. — Deplângemu starea de umilire revoltatóre in care amu ajunsu, si nu avemu destula indignare in sufletu spre a protestá contr'a cutezării cu care se atentéza la onóra si demnitatea nóstra de statu suveranu, liberu si autonomu. — O interpelare scimu ca s'a adresatu in camera aproposito de acésta, si unu consiliu de ministri suntemu informati ca s'a tieniu spre a redigea unu protestu energicu contr'a halucinárilor ómeniloru de statu dela Bosforu. Ieri aflámu ca s'a datu unu nou ordinu de concentrarea trupelor cáte 15,000 ómeni pre divisiune.

Dorimú numai cá faptele sa ne fie fapte. De ne simtimu in stare, sa revindécámu onóra nóstra intréga si deplina cu aceea demnitate, curagiu si hotarire de cari nu odata români au sciutu sa dea probe in imprejurari grele. De nu putemu acésta, atunci fugimú de bravade si ridiculu, cari ucidu si deconsidera prestigiulu unei tieri. Nu avemu trebuintia sa repetimú simtiemintele si credintiele nóstre, căci ele suntu pre deplinu cunoscute. Noi amu desaprobatu in totu-dé-un'a politic'a de siovaire si echivocu, care duce in totu-dé-un'a la rezultate daunóse. O natiune cá si unu omu trebue sa aiba o linia bine definita o politica propria mai dinainte cunoscuta si afirmata. Amu esitatu de a spune limpede ce voimú si amu finitu prin a nu fi considerati nici in cele mai legitime dorintie. Amu cheltuitu tempulu in frase diplomatice si amu ajunsu a nu avea destula vreme spre a ne desface de ele. O mâna de Montenegrini si unu pumnu de serbi au valoratu mai multu in ochii Portii de cátu o dróe

de români. Caus'a este ca ei au spus curatu ce voiau, chiaru cu risiculu de a superá pre multu delicat'a Europa, atátu de iritata la inceputu si atátu de afabila de a i indatori cátra finitu. Noi amu continuatu a fi o tíera de vorba, si de vorbe lungi ni se face parte pâna in sfersitu.

Diplomat'ia prinde mai bine pre statele mari, si actiunea convine mai multu stateloru mici. In casu de cadere, ele celu putienu suntu acoperite de marirea morala a sufletului; pre cale diplomatica suntu ridicule, pentru ca se scie mai dinainte ca suntu neputincióse. Nu profesámu actiunea cá dogma de statu in politic'a unei tíeri, dar' in anume circumstantie ea e singur'a cale ce are sortii demnitátiei. Dela epoc'a regenerárei nóstre sociale suntemu mereu intiepati prin cele mai reutacióse procedári a multu superaciósei nóstre suzerane. La tóte amu respunsu cu vorbe dulci, si astadi suntemu resplatiti cu fapte aspre. De vomu continúa totu ast-feliu, vomu finí prin a avea sórtea ce ni se cuvine. O natiune ce nu scie sa traiésca, aru trebú celu putienu sa scie sa móra. Ierte-ni-se acésta espansiune a sufletului, ránitu pâna in adenculu seu de atát'a umilire si malitia ce arunca ómenii dela Bosforu asupr'a unei natiuni ce nu are alta culpa decátu ca e mica, si n'a comisu alta crima decátu ca cu jert'fa sea si-a pastratu cu lealitate si onóre angagiamentele sele de tíera neutra. Fia cá cu acésta sa se termine cea din urma ilusiune ce ne mai putemu face despre recunoscenti'a turcésca!

„V. C.“

Varietáti.

*** *Generalulu Traianu Dođ'a*, spunea inainte cu cáte-va dile, „N. fr. Pr.“, ca a intratu in servitiulu armatei române si ca la Calafatu va primí postulu de capu alu statului majoru. „Kar. Ztg.“ vine mai in urma si asigura ca din tóte cele dise de „N. fr. Pr.“ nu este nici unu cuventu adevratu.

*** Reuniunea femeiloru române din Brasiovu va arangia in sér'a de 15/27 Ianuarie 1876 in sal'a Redutei din Brasiovu balulu indatinatu in favorulu fetitieloru serace. — Biletulu de intrare la acestu balu costa 1 fl. 50 cr. v. a.

De óre-ce venitulu acestui balu servece pentru inaintarea unui scopu filantropicu, se ascépta unu spriginu caldurosu din partea tuturoru acelor'a care dorescu cultur'a secului femeescu.

*** Pentru cei arsi din Sebesiu. Au mai intratu deunadile la comitetulu pentru impartirea de ajutore româniloru din S. Sebesiu dearsi in primavér'a anului 1875 prin dlu Dr. Maieru professoru in Naseudu, urmatórele colecte si anume: 1. din comun'a Salv'a 2. fl. — v. a. 2. „ „ Bichigiu 1 fl. — „ „ 3. „ „ Ribisiór'a 1 fl. 70 cr.

Laolalta 4 fl. 70 cr.

Sum'a acésta s'au distribuitu la 9 nenorociti, dintre cari 8 au cape-tatu cáte 50 cr. unulu; iéra unei veduve s'au datu 70 cr., vine deci sub-semnatulu comitetu in numele celoru ajutorati a aduce respectiviloru bine-facatori multiamita publica.

Comitetulu.

*** *Simucidere*. Generalulu *Urbanu* cunoscutu in Transilvania din anii 1848—49 candu era comandantu alu regimentului romanu II. dela Nasaudu, s'a sinucisu in diua de anulu nou in Brünn ducanduse intr'unu confortabilu catra spitalulu militaru. Caus'a se dice a fi fostu referintie de avere.

*** *Multiamita publica*. Si binefacerile cele mai neinseminate, románulu dela natura este inclinat a le primí cu cea mai pietósa satisfaciune; cu atátu mai vertosu apoi, cându binefacerea are un'a intentiune sánta, su-

blima, elu — románulu — in sentimentulu seu evlaviosu nu o póte trece cu vederea, făr' a dá espresiune via sentimenteloru sele de recunoscentia si multiamita. O binefacere, mare ori mica, este binefacere, este maritimó-sitate, si privita dupa valorulu ei internu moralu, religiosu, filerulu veduvei serace face asemenea aurului si argintulu celui bogatu. Din aceste considerante dar' subscribulu comitetu, si tiene de sánta datorintia si chiamare a esprime recunoscenti'a si multiamit'a sa publica Multu onorat. domnu Zachari'a Boiu assesoru cons. pentru binefacerea cu carea ne-a onoratu, donându bibliotecei scolastice din Idicelu trei opuri, si anume; „Cuventári bisericesci“, Institutulu de baieti „Maioru Mis'a Anastasieviciu“ din Clejani si Notiumi de „Igien'a privata.“ Acestu donu, la parere micu, in realitate inse mare, cáci scopulu i este sublimu, comitetulu lu primesce cu cea mai via placere privindu intr'ensulu atátu bubavointi'a si predilectiunea generale, cátu si indemnulu de care comitetulu trebuie se fia petrunsu pentru inaintarea in cultura a tinereloru nóstre odrasle.

Din siedinti'a comitetulu parochiale gr. or. tienuta la Idicelu in 19 Decembre v. 1876.

Pentru comitetulu parochiale Galathionu Siagâu, presied. comitet.

*** *Politia data in arenda*. „N. Hrl.“ spune ca in comun'a Baes-Földvár s'a datu in arenda polit'ia locala. Comun'a platesce intreprindietoriulu Alesandru Ivanici 4800 fl. pe anu iéra acest'a e obligatu a ingrigi pentru sustienerea securitátiei publice. Intreprindietoriulu garantéza obligamentulu lutatu asupr'a si cu 50 lantiuri de mosia!

*** *Comora*. Unu tieranu din apropierea Veronei a vrutu sa-si faca unu ghiatiaru. Sapandu elu si cu alti siepte lucratori, la o afundime cam de optu-dieci centimetri, a datu de o urna cam de 40 centimetri in diametru. Desfacandu urn'a a aflatu intrens'a 110 chilogrami de monete diverse de argintu. Monetele suntu bine conservate si tóte au marimea celoru de pe timpulu imparatiloru. Se afla intre densele piese de pe timpulu lui Probu, Diocletianu, Aurelianu, Numerianu, Carinu, Claudianu, Macrinu, Flavianu, Massimianu, Marcu Claudiu, Tacitu, Galienu, si Claudiu. Pretiulu moneteloru face 8000 pana la 9000 lire. Monetele fura transportate numai de catu in casa unui Dr. Bertoli la Casaleno, la intrevinerea caruia s'a sapatu mai departe si s'au mai aflatu si alte urne si vase precum si monete, numerulu moneteloru face preste 40,000.

*** *Tárgulu Sabiului de tíera*, care de astadata a cadintu pe a treia di de craciunulu nostru, s'a distinsu intre tóte tergurile. Elu a fostu unulu dintre cele mai slabe terguri. Putieni vendietori, dara si mai putini cumparatori.

*** *Spioni si ruble*. Lui „Kelet“ i se scrie ca pre teritoriulu comitatului Solnocu—Dobác'a aparú agitatori contr'a statului si ca agitatorii au bani rusesci. Comítele supremu a si dispusu cele de lipsa pentru a dá de urm'a agitatoriloru si a-i arestá.

*** *Carte oprita*. „Istori'a Romaniloru. Manuale didacticu pentru scólele populare romane“ a cárei autoru este Ioanu Tuducescu invetiat. gr. or. in Lipov'a este oprita de in. regimu, dupa cum se dice, din cauza ca provóca ur'a intre rasse si pentru ca nu armonéza cu referintiele politice a le statului.

Loteria de obligatiuni urbariale transilvane. La sortirea dela 31 Decembre s'a trasu: cu cuponi: 50 fl. Nr. 416 430 590 1600 3078 3587 3761 4526 5706 7048 7064 7118 10048 11503 12508 13842 16063 16346 16504 17989 18025 18970

20939	22404	21434	21846	21854
21960	21979	de 100 fl.	Nr. 45	737
1035	1292	1717	3076	3295 3556
4234	4403	4874	7847	8032 8199
8280	9406	9461	9995	10663 10747
10784	12237	14655	14964	16663
21286	21426	21741	21960	23466
24138	24256	25124	25197	25285
25898	26393	26802	28330	28637
28799	29990	30339	21631	32201
32758	33496	36153	36250	37087
37550	40931	41288	41826	43196
43333	43722	43806	46280	46404
47473	47703	48191	48260	48958
49285	49829	50249	50961	51234
51454	51931	52574	52596	53841
54680	55803	58159	58216	58635
59077	59162	59224	59942	60008
60316	61766	61958	62766	63308
63613	65500	66054	66912	66916
66998	67013	67093	67107	67145
67229	cu 500 fl.	Nr. 11	108	723
2822	3287	4022	5547	6132 7651
7958	8067	9812	9986	10283 10469
cu 1000 fl.	Nr. 510	545	598	1445
1908	2109	3037	3523	4613 5678
7031	7259	7325	7584	8395 8724
9160	9569	9725	10257	11176 11402
11806	12521	13542	14543	15277
17035	17345	17487	17925	18387
19489	cu pretiulu de 800 fl.	Nr. 20890	20970	21424 21571 21631
21709	21767	22022	22329	22580
22613	22667	23102	23159	23193
23736	23744	23747	23827	24135
24193	24298	24369	24394	24438
24481	24545	24609	23654	24722
24809	24893	24947	25250	25268
25269	25297	25298	25334	25408
25439	25451	25522	cu 5000 fl.	Nr. 286 1373 1712 2174
cu 10.000 fl.	Nr. 1819.	Lit. A.	Obligatiuni: Nr. 1444 à 10.100 fl.	Nr. 3362 à 1080 fl.

Sciri telegrafice.

Constantinopole 6 Ianuarie. Situatiunea neschimbata. Convorbirile delegatiloru europeni intre sine si cu turcii se continua, pentru-cá turcii sa nu faca opoziitione formala propuneriloru, cari si puterile europene suntu aplecate a le modificá. Este sperantia, ca convorbirile voru face posibilá siedinti'a de luni.

Vien'a 7 Ianuarie. „Pol. Corr.“ anuncia s'ambata sér'a pe cale telegrafica din Constantinopole: Negociárilu oficióse dintre delegati si ministri turcesci inca n'avura dreptu resultatu o apropiare. Pórt'a, cu tóte ca cunoáce program'a conferintiei staruiesce pre-langa refusulu de a-lu discutá; de alta parte delegatii nu voru sa discuteze contr'apropunerile turcesci. Déca nu succede a schimbá parerile portiei, este intrebarea déca va mai avé locu o alta siedintia, ca atunci puterile voru indreptá o sommatiune portiei.

Parisu 7 Ianuarie. Sultanulu a chiamatu pre Sadik la Constantinopole, cá sa ajute ministriloru si plenipotentiatiloru la oper'a reformeloru si conferintiei. Sadik va ajunge la finea septamánei celei mai de aprópe la Constantinopole.

Bucuresci 7 Ianuarie. Ministrulu de afaceri publice Dem. Sturz'a a demisiunatu eri séra. O hotarire din partea princi-pelui domnitoriu inca nu a urmatu.

Vien'a 7 Ianuarie. „Tagblatt“ anuncia: Indata ce conferinti'a s'aru sparge rusii voru merge inainte. Marele duce Nicolau tiene comand'a superióra. Este lucru in doioisú déca tiarulu va veni la Chisienáu. Delegatulu Franciei, Chaudordy a protestatu contr'a oricárei restringeri a drepturiloru Romaniei garantate de tratatulu dela Parisu.

Triestu 7 Ianuarie. Coloni'a grecésca de aici a deschisu subscriptiune pentru fondulu de resbelu „Athonon“ In diu'a dintáiu s'au semnatu 34,000 fl.

Constantinopole 8 Ianuarie. In siedinti'a de astadi a combatutu Corti, reprezentantulu Italiei, argumentele desfasiurate de Savfet pasia in siedinti'a din urma. Salisbury a spriginutu pe Corti. Cu tóte aceste turcii inca nu staruiescu asupr'a unoru puncte anumite; au participatu la

convorbirile cari s'au inceputu asupr'a est-tiunei de garantii si cu deosebire asupr'a organizárii comisiunei de supravigihare. Continuarea desbateriloru s'a amanatu pe mercuri. Se crede in genere ca conferinti'a nu va mai avé decátu numai putiene siedintie.

Vien'a, 9 Ianuarie. „Polit. Corr.“ i se anuncia din Constantinopole sub datulu de astadi. Decursulu conferintiei de eri a fostu, preste tóta acceptarea, favorabilu. Corti le-au adusu aminte turciloru ca ei au acceptatu comisiunea pentru reforme cuprinsa in proiectulu lui Andrassy, tpre cându astadi ei respingú comisiunea internationala proiectata numai pe unu anu. Salis ury a spriginutu pre Corti si a doveditu ca propunerile conferintiei nu trecu preste bazele principiale ale programei britice. Din aceste s'a desfasiuratu o desbateru concibanta in carea s'a resolutu principialu mai multe puncte.

Londr'a 9 Ianuarie. Ignatieff se dice ca acum de curendu a facutu propunerea, sa se estinda reformele si asupr'a Macedonie, Epirulu si Tesaliei. Representantulu englesu a respunsu: ca nu are instructiune.

Constantinopole 9 Ianuarie. Turcii au indigitatu in conferinti'a de eri, ca intra in discussiune pre bas'a proiectului de reforme a lui Andrassy. Este probabilu ca mâne se incepe discussiunea pre bas'a acésta.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Dec 1876. (10 Ian. 1877.)

Metalicele 5%	61 30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	67 60
Imprumutulu de statu din 1860...	112 —
Actiuni de banca	808 —
Actiuni de creditu	141 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	125 55
„ „ „ Temisiorescu	73 80
„ „ „ Ardelenescu	71 —
„ „ „ Croato-slavone	71 50
London	—
Argintu	114 80
Galbinu	5 96
Napoleonu d'auru (poli)	10 00 1/2
Valut'a nóua imperiale germána...	61 70

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochiale de clas'a III. in comun'a Ruj'a protopresbiteratulu gr. or. Nocrichiu-Cincu-mare, se escrie prin acésta concursu pâna la 20 Ianuarie 1877.

Emolumintele suntu:

- dela 60 familii románi cáte un'a ferdela de bucate in grauntie, si dela 36 familii neorustice cáte un'a jumetate ferdela.
- folosulu de pe portiunea canonica pamentu aratoriu si de fenatiu 10 jugere 700 fl. clas'a I. si II.
- Venitele stolari dela 96 familii satorite de sinodulu ppresbiterale.
- dela 96 familii cáte un'a di de lucru cu palm'a
- Lemnele trebuincióse de focu si folosulu de un'a curte parochiala, pe care poporul va cladí in curendu namestiele recerute, — care impreuna dau sum'a de 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne concursele instruite in intielesulu statutului organicu pâna la terminulu indicatu la subscrisululu.

Nocrichiu in 20 Decembre 1876. In cointielegere cu comitetulu parochialu.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or. G. Maieru, Adm. pprescu.

1—3